

SKOLERS BESKRIVELSE AF SAMSPIL
MELLEM FAGFAGLIG OG
UNDERSTØTTENDE UNDERVISNING
2023-24

Juni 2023

Samspil mellem fagfaglig og understøttende undervisning 2023-24

Skolernes beskrivelse af samspelet mellem den fagfaglige og den understøttende undervisning i 2023-24.

Nr.	Almenskoler
1	Antvorskov Skole
2	Baggesenskolen
3	Broskolen
4	Dalrose Skole
5	Hashøjskolen
6	Hvilebjergskolen
7	Kirkeskovsskolen
8	Marievangsskolen
9	Nymarksskolen
10	Stillinge Skole
11	Søndermarksskolen
12	Vemmelev Skole
Nr.	Specialskoler
13	Klostermarken Skole og Dagbehandling
14	Rosenkilde Skole
15	Slagelse heldagsskole
16	Storebæltsskolen

Tillæg til Dialogværktøj – Skoleudvikling - afkortning af skoledagens længde

Hvad giver folkeskoleloven mulighed for?

§ 16 e, stk.1 Kommunalbestyrelsen kan, for så vidt angår den understøttende undervisning, godkende at fravige reglerne om en mindstevarighed af undervisningstiden på alle klassetrin. Dette har været drøftet og er blevet godkendt på skolebestyrelsesmøder d. 19. januar 2023 og d. 27. april 2023.

Kriterier for afkortning af skoleugen

De personaleressourcer, der frigøres, skal anvendes til andre aktiviteter, som kommer de elever til gavn, som nedskaleringen af undervisningstiden vedrører.

Disse andre aktiviteter kan være:

- To-voksenundervisning og undervisning tilpasset elevernes forskellige faglige udvikling inden for det enkelte klassetrin.
- Særlige talentforløb og turboforløb for de fagligt dygtige og fagligt svage elever.
- Pædagoger eller lærere i forbindelse med åben skole og bevægelse.

Formål med konverteringen

Formålet med konverteringen af den understøttende undervisning er at skabe ressourcer til det fortsatte arbejde med både højtbegavede elever og elever, der har brug for supplerende undervisning i dansk og matematik. Herudover giver afkortningen af skoledagen mulighed for at udvide åbningstiden i SFO. Dette giver bedre mulighed for, at SFO kan videreudvikle et fritidstilbud, der ikke blot opleves som afslutningen på skoledagen.

Hvilke klasser vedrører konverteringen?

Alle klasser fra 0.-9. årgang.

Formålet med den understøttende undervisning

Jf. Børne- og Undervisningsministeriet er understøttende undervisning læringsaktiviteter, som ligger ud over folkeskolens faste fag og emner. Aktiviteterne i understøttende undervisning skal understøtte den faglige undervisning og/ eller styrke eleverne personligt med læringsparathed, sociale kompetencer, alsidig udvikling, motivation og trivsel. Eleverne får i understøttende undervisning mulighed for faglig fordybelse og for at arbejde bredt med deres evner og interesser. Den understøttende undervisning er et supplement til fagopdelt læring.

Der er ikke formuleret Fælles Mål for understøttende undervisning. Men læringsaktiviteterne skal understøtte Fælles Mål for fagene og folkeskolens formål.

Den understøttende undervisning giver tid til, at eleverne kan lære på flere forskellige måder. Her er for eksempel mulighed for en tæt kobling mellem teori og praksis.

I den understøttende undervisning kan der arbejdes med at styrke klassefællesskabet og med de enkelte elevers sociale kompetencer.

Elevrådsarbejde, elevsamtaler, bevægelse og samarbejde med det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv og andre aktiviteter, der støtter elevernes alsidige udvikling og motivation, kan også finde sted i den understøttende undervisning.

Samspillet mellem de fagfaglige timer og den understøttende undervisning

På Antvorskov Skole arbejdes der med, at formålet med understøttende undervisning skal blive en del af hverdagen i den fagopdelte undervisning samt i projektuger, hvor der er fokus på tværfaglighed, projektorienteret undervisning og teknologiforståelse.

Som det fremgår af "Dialogværktøjet – Skoleudvikling", arbejder Antvorskov Skole med ovenstående aktiviteter ind i undervisningen. Der kan bl.a. henvises til det nuværende arbejde med bevægelse gennem samarbejdet med "Moving Youth" og "Den levende legeskultur", der henvises til vores udviklingsprojekt omkring "Motivationsorienteringer" samt "MOT" i udskolingen. Yderligere arbejder Antvorskov Skole som beskrevet i dialogværktøjet med AKT og inklusionsvejledere, der understøtter en del af formålene med understøttende undervisning. Ligeledes understøtter vores arbejde om social kanon – inspireret af NEST - også arbejdet med udviklingen af elevernes sociale kompetencer og styrkelse af klassefællesskabet.

Antvorskov Skole ser således ikke formålet med understøttende undervisning løst til arbejde i særlige timer benævnt "understøttende undervisning", men som en tænkning, der bør være en integreret del af skoledagen. I øvrigt skal det bemærkes, at ikke al understøttende undervisning er konverteret. Således er der bl.a. særlige linjetimer i udskolingen indenfor områderne "Global" "Science" og "Idræt".

Skoledagen reduceres med to lektioners undervisning om dagen.

Afkortning af skoledagen mm.

Igennem de sidste skoleår har vi benyttet os af muligheden for at afkorte skoledagen. Dette skete på baggrund af vores testresultater, som vi ikke fandt tilfredsstillende. Vi har indført professionelt læringsfællesskab. Her afsættes der ugentligt tid til fælles forberedelse og efterbehandling af dansk og matematik på årgangen. Dette danner grundlag for vores prioriteringer af afkortelse af skoledagen. Alt afkortning sker på baggrund af et tilsvarende personaleforbrug i undervisningen. Enkelte andre steder er der andre faglige prioriteringer.

0. årgang – ved hjælp af **§16b** afkortes skoledagen med to lektioner. Dette sker på baggrund af 2 lektioner hvor kommende dansk eller matematiklærer er sammen med børnehaveklasseleder. Det skaber grundlag for co-teaching.

Yderligere har vi på første årgang 2 lektioner hvor primærpædagog er sammen med børnehaveklasseleder, for at have et øget fokus på trivsel, inklusion og den gode skolestart.

1. + 2. + 3. årgang - ved hjælp af **§16b** afkortes skoledagen med **2 lektioner**. Dette sker på baggrund af 2 lektioner hvor dansklærer fra parallelklassen er med. Det skaber grundlag for co-teaching.

4. + 5. + 6. årgang - ved hjælp af **§16e** afkortes skoledagen med **5 lektioner**. Dette sker på baggrund af 2 lektioner hvor dansklærer fra parallelklassen er med samt 2 lektioner hvor matematiklæreren fra parallelklassen er med. Det skaber grundlag for co-teaching.

På 4. + 5. + 6. årgang er der ligeledes ekstralærer med i H/D for at skabe grundlag for holddeling der tilgodeser vores faglokalers størrelse.

7. årgang - ved hjælp af **§16e** afkortes skoledagen med **5 lektioner**. Dette sker på baggrund af 2 lektioner hvor dansklærer fra parallelklassen er med samt 2 lektioner hvor matematiklæreren fra parallelklassen er med. Det skaber grundlag for co-teaching.

På 7. årgang oprettes der ligeledes et ekstra valgfagshold. Det er for at sikre holddannelse der tilgodeser vores faglokalers størrelse.

8. + 9. årgang - ved hjælp af **§16e** afkortes skoledagen med **4 lektioner**. Dette sker på baggrund af 2 lektioner hvor dansklærer fra parallelklassen er med samt 2 lektioner hvor matematiklæreren fra parallelklassen er med. Det skaber grundlag for co-teaching.

Vi har prioriteret en ekstra lektion i dansk og matematik på følgende årgange:

- Matematik på 1. + 6. + 7. + 8. + 9. årgang
- Dansk på 4. til 9. årgang

På årgangene 0. til 6. årgang har vi trivsel og bevægelse. Det er tid til ekstra fokus på bevægelse og klassens trivsel.

Broskolen - anvendelse af den understøttende undervisning i skoleåret 2022-2023

På Broskolen arbejder vi i fællesskab på at få skabt et trygt læringsmiljø med god social trivsel, så den enkelte elev får lyst til at lære mere, udnytte sine faglige kompetencer bedst muligt og bidrage til det sociale fællesskab.

Derfor har vi sammen med skolebestyrelsen prioriteret at konvertere den understøttende undervisning til en reduceret skoledag med flere voksne i klasserne.

Fra 0.-9. klasse er skoledagen blevet afkortet med henblik på tilrettelæggelse af andre aktiviteter, men med tilsvarende personaleforbrug i undervisningen. Dette giver mulighed for yderligere faglig støtte og undervisningsdifferentiering i klasserne ved hjælp af ekstra personale og øget fokus på den enkelte elevs udvikling og trivsel.

På alle klassetrin er der timer til to-lærer/to-voksenordning, med henblik på at øge fagligheden og den sociale trivsel i klasserne.

- 0.-2. klasse: To-voksenordning i gns. 8. lektioner om ugen, hvilket giver mulighed for at lave andre aktiviteter f.eks. ture ud af huset og yderligere faglig støtte primært i dansk og matematik.
- 3. klasse: To-voksenordning i Håndværk og Design for at muliggøre mindre hold og derved give eleverne et bedre udbytte af den praktiske undervisning.
- 3. klasse: To-lærerordning i 2 lektioner om ugen for at styrke fagligheden i dansk og matematik.
- 4.- 5. klasse: To-voksenordning/to-lærerordning i Håndværk og Design og billedkunst for at muliggøre mindre hold og derved give eleverne et bedre udbytte af den praktiske undervisning.
- 4. – 6. klasse: To-lærerordning i gns. 3. lektioner om ugen for at styrke fagligheden i dansk og matematik
- 4. og 6. årgang: Social lærings projekt 6. lektioner om ugen
- 7. – 8. klasse: To-lærerordning i gns. 4. lektioner om ugen for at styrke fagligheden i dansk og matematik
- 9. klasse: To-lærerordning i gns. 16 lektioner om ugen for at styrke fagligheden, primært i dansk og matematik.

Med venlig hilsen

Charlotte Paulsen
Skoleleder

Maj 2023

Tilrettelæggelse af samspillet mellem de fagfaglige timer og den understøttende undervisning

På Dalmose Skole ønsker vi at prioritere læseindsatsen. Det er ofte svært at nå efter en lang dag i skole. Vi har derfor, de seneste år, sammen med skolebestyrelsen, valgt at etablere et dagligt læsebånd, svarende til 2 ugentlige lektioner understøttende undervisning om ugen på alle klassetrin, som det fortrinsvis er dansk lærerne, der varetager.

Herudover har vi valgt at reducere skoleugens længde med to ugentlige understøttende undervisningslektioner fra 4.-9. klasse og "veksle" dem til to lærertimer. Disse anvendes til læringssamtaler. Således har dansk- og matematiklærer hver en lektion om ugen, der anvendes til samtaler med den enkelte elev. Her fokuseres på elevens aktive deltagelse i samtalen, og på, at eleven udvikler et sprog om egen læring ift. elevens faglige-, personlige- og sociale udvikling for den kommende periode. Samtidig er det et frirum til at bringe emner op, der kan være lidt svære at nå i dagligdagen. Alt i alt er erfaringen, at det bibringer større indsigt ift. til læring og øger relationen mellem lærer og elev.

Den resterende understøttende undervisning fra 0.-3. klasse bruges som to-lærerordning/Co-teaching, hvor også pædagogerne fra SFO byder ind i det tværfaglige samarbejde.

Tina Ellekjær

Hashøjskolens bestyrelse har ønsket at fortsætte med "§16 e" i skoleåret 23-24

Dette sker ud fra en evaluering af, at det i de sidste skoleår har været en succes på skolen, at vi har konverteret UU til to-voksen ordning i timerne. Der i alle klasser lagt 5 lektioner som to-voksen-ordning.

Skolebestyrelse, ledelse og medarbejdere har ønsket at støtte processen med at gøre timerne mere alsidige på mange forskellige niveauer, dette har to-voksen-ordningen været med til at understøtte.

Vi har stor succes med, at det både er pædagoger og lærere, der varetager UU timerne. Herved støtter vi både det fagfaglige, og ikke mindst trivslen i de enkelte klasser.

Tilbage meldingen er, at der bliver mere tid til at gøre timerne mere alsidige, og vi får klart brugt bevægelse ude og inde i større grad. Vi ser også, at der bliver tid til at differentiere undervisningen, så vi målretter undervisningen yderligere mod den enkelte elev. To-voksen-ordningen herudover medført en kortere skoledag, som alle aktører har hilst velkommen.

Hashøjskolen har i de sidste år fået oparbejdet et samarbejde mellem de forskellige medarbejdergrupper i et ligeværdigt arbejdsmiljø, der har som udgangspunkt i at undersøge hvad opgaven kalder på, og derefter sætte holdet. Opfattelsen er at både faglighed og trivsel bliver tilgodeset ved denne tilgang. Vi har simpelthen gladere børn.

Hvilebjergskolens bestyrelse har ønsket at fortsætte med "§16 e" i skoleåret 23-24

Dette sker ud fra en evaluering af, at det i de sidste skoleår har været en succes på skolen, at vi har konverteret UU til to-voksen ordning i timerne. Der i alle klasser lagt 5 lektioner som to-voksen-ordning.

Skolebestyrelse, ledelse og medarbejdere har ønsket at støtte processen med at gøre timerne mere alsidige på mange forskellige niveauer, dette har to-voksen-ordningen været med til at understøtte.

Vi har stor succes med, at det både er pædagoger og lærere, der varetager UU timerne. Herved støtter vi både det fagfaglige, og ikke mindst trivslen i de enkelte klasser.

Tilbage meldingen er, at der bliver mere tid til at gøre timerne mere alsidige, og vi får klart brugt bevægelse ude og inde i større grad. Vi ser også, at der bliver tid til at differentiere undervisningen, så vi målretter undervisningen yderligere mod den enkelte elev. To-voksen-ordningen herudover medført en kortere skoledag, som alle aktører har hilst velkommen.

Kirkeskovsskolen - anvendelse af den understøttende undervisning 2022-2023

Hos os på Kirkeskovsskolen arbejder vi for at trivsel og læring går hånd i hånd og vi dermed i fællesskab får skabt et trygt læringsmiljø, hvor den enkelte elev får lyst til at lære mere, udnytte sine faglige kompetencer bedst muligt og bidrage til det sociale fællesskab.

Med afsæt i dette har vi prioriteret at konvertere den understøttende undervisning til en reduceret skoledag med flere voksne i klasserne.

Fra 0.-6. klasse er skoledagen blevet afkortet med henblik på tilrettelæggelse af andre aktiviteter, men med tilsvarende personaleforbrug i undervisningen. Dette giver mulighed for yderligere faglig støtte og undervisningsdifferentiering i klasserne ved hjælp af ekstra personale og øget fokus på den enkelte elevs udvikling og trivsel.

På alle klassetrin er der timer til to-lærer (pædagoger i 0. klasse), hvor der afholdes individuel samtale mellem elev og dansk- og matematiklærer. Samtaler afholdes med to i første halvdel og to i anden halvdel af skoleåret, her er der fokus på faglig udvikling, social- og fagligtrivsel. Der tages udgangspunkt i læringsmål for den enkelte elev og med naturlig kobling til klassens løbende undervisning. Eleverne præsenterer selv, ved de to årlige skole-/hjem samtaler, deres læringsmål og såvel voksne på skolen som forældre oplever, at deres barn udviser større medansvar og faglig stolthed. I forbindelse med præsentationen omtaler de også deres egen forståelse af hvordan de "netop nu" oplever deres skolegang.

0.-3. klasse har én ugentlig lektion der placeres i vores "30-minutters modul" og dermed kan deles mellem lærere/pædagoger.

4.-6. klasse har to ugentlige lektioner til dansk og matematiklæreren.
(På Kirkeskovsskolen er lektionerne på 60 minutter)

På 4.-6. klasse konverteres understøttende-timer til faglige fag, blandt andet i forbindelse med at skolen har 60 minutters lektioner fremfor de traditionelle 45-minutters og andre særlige faglige og sociale tiltag. Her placeres timerne ofte i forbindelse med skolens 40 årlige fagdage hvor almindeligt skema omlægges til hele fagdage med samme lærer, men med særlig plads til fordybelse og indsatser såvel fagligt som socialt. Planlægningen sker i tætsamarbejde med de enkelte klasseteams.

Detaljeret oversigt over, hvordan Marievangsskolen tilrettelægger samspillet mellem de fagfaglige timer og den understøttende undervisning, herunder eventuel reduktion af skoledagens længde.

Oversigten viser også vores øvrige prioriteringer af ekstra ressourcer i klasserne. Derudover har skolen en række tværgående indsatser som ikke er angivet her.

Tallene i nedenstående skema er angivet pr. klasse pr. uge

	Understøttende undervisning der konverteres til to personer i klassen §16b og §16d	Benyttelse af forlængelse af frihedsgrader jævnfør national politisk aftale fra den 10. februar 2023	Samlet reduktion af skoledagens længde mod tilsvarende personaleforbrug i undervisningen	Den understøttende undervisning konverteres til	Øvrige prioriteringer af ekstra ressourcer i klasserne
0. årgang	0 lektioner	0 lektioner	0 lektioner	Ingen konvertering	SOI-timer
1. årgang	0 lektioner	0 lektioner	0 lektioner	Ingen konvertering	SOI-timer Feedback: 1 lek.

					Sprogtimer: 1,5 lek.
2. årgang	0 lektioner	0 lektioner	0 lektioner	Ingen konvertering	SOI-timer Feedback: 1 lek. Sprogtimer: 1,5 lek.
3. årgang	0 lektioner	0 lektioner	0 lektioner	Ingen konvertering	SOI-timer Feedback: 1 lek. Sprogtimer: 1,5 lek. HDS: 2 lek.
4. årgang	2 klokketimer = 2,7 lektioner §16d	1,5 lektion	4,2 lektioner	Holddeling: Dansk 1 lektion Matematik 2 lektioner Svømning 1 lektion	Feedback: 0,5 lek. Sprog: 1 lek. HDS: 3 lek.
5. årgang	2 klokketimer = 2,7 lektioner §16d	1,5 lektion	4,2 lektioner	Holddeling: Dansk 2 lektion Matematik 1 lektioner Sprog 1 lektion	Feedback: 0,5 lek. HDS: 2 lek.

6. årgang	2 klokketimer = 2,7 lektioner §16d	1,5 lektion	4 ,2 lektion	Holddeling: Dansk 1 lektion Matematik 1 lektion HDS 2 lektioner	Feedback: 0,5 lek. Sprogtime: 1,5 lek.
7. årgang	2 klokketimer = 2,7 lektioner §16d	1 lektion	3,7 lektioner samt konfirmationsforberedelse	To faglærere i Dansk 2 lektioner Matematik 1 lektion Samt ekstra ressourcer til valghold	Feedback: 0,5 lek. Sprog: 0,5 lek.
8. årgang	2 klokketimer = 2,7 lektioner §16d	1 lektion	3,7 lektioner	To faglærere i Dansk 2 lektioner Matematik 1 lektion Samt sprog 1 lektion	Feedback: 0,5 lek
9. årgang	2 klokketimer = 2,7 lektioner	1 lektion	3,7 lektioner	To faglærere i Dansk 2 lektioner	Feedback: 0,5 lek

	§16d			Matematik 1 lektion Samt sprog 0,5 lektion	I 9E er yderligere prioriteret 24 dages brobygning på ZBC
--	------	--	--	---	---

I indskolingen har vi valgt ikke at konvertere understøttende undervisning. Vi betragter fritids- og undervisningsdelen som en samlet enhed, hvor vi skal understøtte barnets udvikling fra morgenSFO gennem undervisningstimerne til læringsrum i eftermiddagens fritidsdel. Lærere og pædagoger samarbejder omkring klassens sociale og faglige udvikling. Det sker via samordnet indskoling (SOI) hvor pædagogerne har en pulje timer, der gør det muligt at være to voksne i klassen samtidig. Den understøttende undervisning varetages af pædagoger og bruges målrettet til social og faglig udvikling. En reduktion af den understøttende undervisning ville ikke give flere ressourcer i klasserne, da pædagogerne i tilsvarende omfang ville skulle varetage fritidsdelens forlængede åbningstid.

På mellemtrinnet konverteres den understøttende undervisning primært til holddeling i dansk og matematik. Vi har valgt at fastholde 1 lektion understøttende undervisning på 4. og 6. årgang. Marievangsskolen har en god tradition med faget "Livsduelighed" på 6. årgang. I skoleåret 2022-2023 valgte vi at udvide traditionen med Livsduelighed på 4. årgang også. Dette prioriteres også i skoleåret 2023-2024.

I udskolingen konverteres den understøttende undervisning primært til to faglærere i dansk og matematik for at understøtte elevernes faglige udvikling.

Fra 1.- 9. klasse har vi prioriteret ekstraressourcer til sprogtimer. Målet med sprogtimerne er at styrke elever med færrest sproglige kompetence – både elever med DSA-udfordringer og andre sproglige udfordringer. Der er bevidst prioriteret flest ressourcer i indskolingen for at styrke den tidligere indsats på dette område.

Nymarkskolen

Samspillet understøttende undervisning og fagfaglig undervisning, samt anvendelse af bestemmelserne § 16 b, d og e.

Målet med skolegangen er at eleverne kan opnå bedst mulige resultater og indgå i de bedst mulige fællesskaber. Nymarkskolen har fokus på at få flest mulige minutters undervisning i de fagfaglige lektioner samt rammer og værktøjer til at indgå i fællesskaber.

Det gør vi på følgende måder:

- Værdiregler der fremmer læringsmiljøet (mobilpolitik, klar når klokken ringer)
- Værktøjer til at være en lærende elev (taksonomi, elevsamtaler)
- Fysiske aktiviteter i lektionerne og pauserne (didaktik og Brain Breaks)
- Alle elever har fem ugentlige idrætslektioner (konverteringen af understøttende undervisning)
- Lektiepolitik om få og relevante lektier.
- Co-teaching (to medarbejdere, holddannelse)

Nymarkskolen udnytter mulighederne i folkeskolelovens §16 til at skabe bedre trivsel og læring.

Nymarkskolen udnytter den understøttende undervisning til at skabe gode rammer for undervisningen i fagene. Vi konverterer den understøttende undervisning til idrætsundervisning, elevsamtaler og co-teaching. Herved opnås, at der kan undervises flere minutter i hver lektion.

Konkret sker det ved:

Årgangene får konverteret 2-3 ugentlige lektioners understøttende undervisning til idrætsundervisning. Dette er et krav for at være idrætscertificeret idrætsskole.

Med §16 i folkeskoleloven iværksættes følgende aktiviteter:

Elevsamtaler, hvor elever hver skoleår har samtaler med dansk og matematiklæreren om hvordan de kan være lærende elever. Udgangspunktet er en taksonomi for den lærende elev. Alle eleverne har konkrete elevmål som evalueres løbende. Disse mål præsenterer for forældrene af eleven og er omdrejningspunkt til lærings samtalen. Her konverteres samlet en ugentlig lektion. (§16. B og D)

Alle klasse har to lektioner med to medarbejdere, hvor der arbejdes fagligt ud fra co-teachings principper i dansk. (§16.E)

18-04-2023

Nedsættelse af undervisningstimetallet for 0.-9.årgang på Stillinge Skole jf. Folkeskolelovens paragraf 16.

Stillinge Skole har gjort brug af paragrafferne 16.b, 16.d og 16.e i forbindelse med planlægningen af skoleåret 2023/24. I den forbindelse er to timer i hver klasse omlagt til 2-voksen ordning, hvor medarbejderne samarbejder om Co-teaching og NEST som grundform.

De tilbageværende understøttende undervisningstimer bruges til de timeløse fag f.eks. uddannelse og job og sundhed- og seksualundervisning.

Mvh
Martin Meier
Skoleleder
Stillinge Skole

Beskrivelse af Co-teaching og Nest som grundform

Co-teaching og 2-lærer ordning

Elevernes antal af lektioner nedbragt med 2 ugentlige timer. De er omsat til 2-lærertimer, hvor Co-teaching har været i fokus. Alle medarbejdere har deltaget i Co-teaching kurser i tæt samarbejde med skolens psykolog og pædagogisk udviklingskonsulent Benedikte Havndrup, hvor de forskellige strukturer er blevet øvepunkter for medarbejderne. En medarbejder fra hvert klasseteam har fleksible timer, der kan planlægges i teamet (Tovholder). Tovholderen sørger for at Co-teaching er på dagsorden til hvert teammøde. Et Co-teachingsforløb varer minimum 4 uger og gennem skoleåret skal der gennemføres Co-teaching i minimum 3 forskellige fag. Ved denne form for undervisning bliver medarbejderressourcerne anvendt optimalt, og der undgås stigmatisering, da understøttelsen foregår i fællesskab og ikke én til én. Elevernes læringsmiljø muliggør tryghed og forudsigelighed, der giver undervisningsro uden af fjerne elever fra undervisningen eller skærme dem unødigt. Co-teaching muliggør en tættere kontakt og mere dialog mellem undervisere og elever.

Nest som grundform

Stillinge Skole har de sidste to år i samarbejde med skolens psykolog og pædagogisk udviklingskonsulent Benedikte Havndrup arbejdet med at implementere NEST som grundform på skolen. Arbejdet fortsætter i kommende skoleår, så alle klasserne på skolen arbejder ud fra samme principper i forhold til inklusion. Det skal medvirke til at flere elever kan inkluderes i skolen, samt at elever der er visiteret til vidtgående specialundervisning i større grad kan lykkes med at blive brobygget tilbage til almenområdet.

Anvendelse af den understøttende undervisning på Søndermarksskolen

På Søndermarksskolen ønsker vi at skabe et læringsmiljø, hvor eleven får lyst til at lære mere, udnytte sit læringspotentiale og bidrage til det sociale fællesskab.

På den baggrund har vi prioriteret at konvertere den understøttende undervisning til en reduceret skoledag med flere voksne i klasserne.

I alle klasser sker der en afkortning af skoledagen med henblik på tilrettelæggelse af andre aktiviteter, der udløser et tilsvarende personaleforbrug i undervisningen. Derudover er der sket en afkortning af undervisningstiden på det klassetrin, hvor konfirmationsforberedelsen finder sted.

Afkortningen af skoledagen giver mulighed for yderligere faglig støtte og undervisningsdifferentiering i klasserne ved hjælp af ekstra personale og øget fokus på den enkelte elevs udvikling og trivsel.

Feedback og individuelle læringsamtaler (i alle klasser)

I alle klasser er der afsat 2-voksen timer, til at sikre at den enkelte elev har samtale med sin dansk- og matematiklærer. Samtalerne afvikles løbende over skoleåret og skal rette fokus på den enkelte elevs faglige progression og trivsel.

Grundlaget for læringsamtalerne er de mål, som eleven og klassen arbejder med i forbindelse med den løbende undervisning. Eleverne har brug for løbende feedback og feedforward i deres arbejde for at få viden om, hvor de er i processen. Samtalerne kan gennemføres som enkeltsamtaler eller evt. gruppesamtaler og afvikles i de afsatte timer i skemaet (læringsamtaler) Der afsættes 2 ugentlige lektioner til dansk og matematiklæreren 4-9.kl og 1 ugentlig lektion til læringsamtale 1-3.klasse

Formålet med læringsamtalerne er:

- at eleverne er med til at sætte deres egne udviklingsmål - både læringsmæssige, sociale og trivselsmæssige.
- at eleverne bliver mere forpligtede på målene, samt at de får et større medansvar for dem.
- at eleverne får feedback på opgave-, proces- og selvreguleringsniveau.

Læringsamtaler handler om elevernes læring, trivsel og om deres generelle oplevelse af at gå i skole. Samtalerne gennemføres af matematik- og dansk læreren.

På 4.-6. klasse konverteres UU-timer til faglig fordybelse, særlige kurser, sociale tiltag, div. tiltag i forhold til inklusion mm. I tilknytning til ovenstående anvendes timerne i årsplanlægningen til særlige faglige indsatser. Timerne tillægges teamet, så den enkelte elev, klasse, årgang kan tilgodeses med tiltag, der understøtter en indsats ifht. trivsel og faglighed.

I udskolingen (7. til 9. klasse) konverteres UU til puljer, der kan anvendes til særlige kurser med holddeling på baggrund af analyser af de enkelte klasser og årganges behov for ekstra pædagogiske indsatser. Disse indsatser iværksættes kontinuerligt året igennem. Timerne læses som udgangspunkt af lærere i teamet.

Understøttende undervisning på Vemmelev Skole

Konvertering af understøttende undervisning.

Jf. § 16d i Folkeskoleloven: I skoleåret 22/23 har vi på klassetrin 4.-9. konverteret 2 lektioner om ugen fra understøttende undervisning til aktiviteter med flere undervisere. Disse lektioner bruges til to-lærertimer i dansk og matematik.

Øvrig understøttende undervisning

Den resterende understøttende undervisning er konverteret til idrætslektioner, da vi som idrætsskole tilbyder eleverne 5 lektioners idræt om ugen på alle årgange.

Vi prioriterer idræt som understøttende undervisning, da vi ved fra forskningen, at idræt og bevægelse understøtter elevernes læring. Udover den læringsmæssige effekt ved vi fra forskningen, at trivsel og almen sundhedstilstand også forberedes hos elever, der dyrker regelmæssig idræt.

Vi har valgt at prioritere vores understøttende undervisning på idrætslektioner på baggrund af følgende evidensbaserede konklusioner:

Fysisk aktivitet og læring

Fysisk aktivitet kan fremme elevers faglige præstation i skolen. En enkelt session med moderat fysisk aktivitet har en akut, gavnlig effekt på hjernefunktion, kognition og præstation i skolen hos børn og unge. Beherskelse af fundamentale motoriske færdigheder er gavnlige for elevernes kognition og præstation i skolen.

- Fysisk aktivitet kan erstatte dele af den traditionelle boglige undervisning uden at det forringer det faglige niveau, hvis aktiviteten er meningsfuld og veltilrettelagt (1)
- Der er påvist positiv sammenhæng mellem fysisk aktivitet og faglig præstation, kognitive evner samt hjernefunktioner (2)
- Fysisk aktivitet kan således fremme elevers faglige præstationen i skolen. De positive effekter er dog betinget af elevens aktive deltagelse og engagement i aktiviteten, og det er derfor af afgørende betydning at aktiviteten er veltilrettelagt og tilpasset målgruppen (3)
- Regelmæssigt fysisk aktive elever klarer sig bedre i kognitive tests end inaktive (4)
- Endvidere er det påvist, at motion kan medføre positive kognitive forandringer samt forbedre hjernens strukturelle forbindelser og plasticitet (5)
- Fysisk aktivitetsniveau (6) og grundmotorik (7), har således betydning for faglige færdigheder, koncentration og hukommelse (8), og det ser ud til, at regelmæssig fysisk aktivitet kan være vigtigere for hjernens funktionalitet end en lav kropsvægt (BMI) (9).
- Det er påvist at børn responderer hurtigere og med en større nøjagtighed på kognitive opgaver umiddelbart efter en session med bevægelse (10)
- Desuden er børn mere opmærksomme og mindre rastløse, efter at de har holdt et aktivt frikvarter (11)
- En enkelt session af fysisk aktivitet med moderat intensitet fremmer kognitive funktioner og præstation i skolen midlertidigt - i cirka 1 time afhængig af den fysiske aktivitets intensitet mv. Fysisk

aktivitet umiddelbart inden en læringsituation bør ikke være for intens, eftersom højt stress og udmattelse kan modvirke den positive effekt (12)

- Aktiviteter der kombinerer bevægelsesaktivitet med koncentration, skærper de deltagende elevers arbejdshukommelse (13)
- Koncentration og motion gør os således bedre til at huske, hvilket er en forudsætning for vedvarende læring (14)
- Motoriske aktiviteter med krydsbevægelser stimulerer hjernebjælken, hvilket hæver hastigheden af informationsoverførsel fra den ene hjernehalvdel til den anden (15)
- Endvidere stimulerer uensartede bevægelsesformer forbindelsen mellem forskellige hjerneregioner, hvilket bl.a. har indflydelse på barnets indlæringsmuligheder og læseparathed (16)
- Fysisk aktivitet i matematikundervisningen kan øge børns præstationer markant (17) samt evne til at bearbejde tal (18)
- Desuden tyder meget på, at ekstra eller forbedret idrætsundervisning kan have en positiv effekt på faglig præstation (19)

Side 2/3

1. Ahamed Y, et al: School-based physical activity does not compromise children's academic performance. Trudeau F, et al: Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. Taras H. Physical activity and student performance at school. J Sch Health 2005 August;75(6):214-8. Singh A, et al: Physical activity and performance at school: a systematic review of the literature including a methodological quality assessment. Arch Pediatr Adolesc Med 2012 Bugge & Froberg, 2015. Rapport for "Forsøg Læring i Bevægelse", Institut for Idræt og Biomekanik, SDU Børn, unge og fysisk aktivitet – en konsensuskonference Udgivet i april 2016 af Center for Holdspil og Sundhed, Institut for Idræt og Ernæring, Københavns Universitet
2. Chaddock et al., A Review of the Relation of Aerobic Fitness and Physical Activity to Brain Structure and Function in Children, Journal of the INS 2011 Pedersen et al., Fysisk aktivitet – læring, trivsel og sundhed I folkeskolen. Vidensråd for forebyggelse, 2016.
3. Basch, C. 2010. Healthier children are better learners: A missing link in school reforms to close the achievement gap. IOM (Institute of Medicine). 2013. Educating the student body: Taking physical activity and physical education to school. Idrætsforskning, K. U. f. (2011). Fysisk aktivitet og læring - en konsensuskonference. København. Sundhedsstyrelsen, 2011. Fysisk aktivitet – håndbog om forebyggelse og behandling. København Konsensus
4. Aaberg, M., Pedersen, N., Toren, K., Svartengren, M., Backstrand, B., Johnsson, T., Kuhn, H. G. (2009). Cardiovascular fitness is associated with cognition in young adulthood. Proc Natl Acad Sci U S A, 106(49), 20906-20911.
5. Leoni Bolz, Stefanie Heigele, and Josef Bischofberger: "Running Improves Pattern Separation during Novel Object Recognition", Brain Plasticity, published 9 October 2015. University of Illinois at Urbana-Champaign. "Study: Strength of brain connectivity varies with fitness level in older adults ." Medical News Today. MediLexicon, Intl., 6 Nov. 2015.
6. Syvaaja HJ, et al: The associations of objectively measured physical activity and sedentary time with cognitive functions in school-aged children. PLoS One 2014, 9: e103559 Hillman CH, et al.: Effects of the FITKids randomized controlled trial on executive control and brain function. Lezak MD, et al: Neuropsychological Assessment, Fifth Edition. Oxford University Press, NY, USA; 2012. Hillman CH, et al.: Aerobic fitness and cognitive development: Event-related brain potential and task performance indices of executive control in preadolescent children. Dev Psychol 2009 Scudder MR, et al.: Aerobic capacity and cognitive control in elementary school-age children. Med Sci Sports Exerc 2014,

7. Ericsson, I., 2003. Motorik, koncentrationsformåga och skolprestationer. Malmö Studies in Educational Sciences Cantell, M. (1998). Developmental coordination disorder in adolescence: perceptual-motor, academic and social outcomes of early motor delay Kadesjö, B. & Gillberg, C. (1999). Developmental co-ordination disorder in Swedish 7-year-old children. Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry SEF Statens råd for Ernæring og Fysisk aktivitet. (2000). Fysisk aktivitet og helse, anbefalinger. Rapport nr 2. Side 3/3
8. Chaddock et al., A Review of the Relation of Aerobic Fitness and Physical Activity to Brain Structure and Function in Children, 2011
9. Cameron, T. A., et al. (2014), Near-infrared spectroscopy reveals link between chronic physical activity and anterior frontal oxygenated hemoglobin in healthy young women.. Sardinha LB, et al: Fitness, fatness, and academic performance in seventh-grade elementary school students.
10. Tomporowski, P. D. 2003. Effects of acute bouts of exercise on cognition. Acta Psychologica Budde, H., et al. 2008. Acute coordinative exercise improves attentional performance in adolescents. Neuroscience Letters Hillman, Cet al. 2009. The effect of acute treadmill walking on cognitive control and academic achievement in preadolescent children. Neuroscience 159(3):1044. Pesce, C et al. 2009. Physical activity and mental performance in preadolescents: Effects of acute exercise on free-recall memory. Mental Health and Physical Activity 2(1):16-22. Hillman CH, et al: Acute cardiovascular exercise and executive control function. IntJ Psychophysiol 2003, 48:
11. Pellegrini, A. D., P. D. Huberty, and I. Jones. 1995. The effects of recess timing on children's playground and classroom behaviors. American Educational Research Journal Jarrett, et al 1998. Impact of recess on classroom behavior: Group effects and individual differences. Journal of Educational Research 92(2):121-126. Barros, R. M., E. J. Silver, and R. E. K. Stein. 2009. School recess and group classroom behavior. Pediatrics 123(2)
12. Cameron, T. A., Lucas, S. J. E. and Machado, L. (2014), Nearinfrared spectroscopy reveals link between chronic physical activity and anterior frontal oxygenated hemoglobin in healthy young women. Psychophysiology. Børn, unge og fysisk aktivitet – en konsensuskonference Udgivet i april 2016 af Center for Holdspil og Sundhed, Institut for Idræt og Ernæring, Københavns Universitet Basso JC, Suzuki WA. The Effects of Acute Exercise on Mood, Cognition, Neurophysiology and Neurochemical Pathways: A Review. Brain Plasticity, vol2. No.2, pp. 127-152, 2017.
13. Ellis, Marie. "Better memory linked to physical activity." Medical News Today. MediLexicon, Intl., 25 Nov. 2015. Web. 8 Jan. 2016
14. Ross G. Alloway, Tracy Packiam Alloway. The working memory benefits of proprioceptively demanding training. Perceptual and Motor Skills, 2015
15. Herting et al., 2014, White matter connectivity and aerobic fitness in male adolescents. Developmental Cognitive Neuroscience. Volume 7, January 2014
16. Fjørtoft, 2001, "The Natural Environment as a Playground for Children: The Impact of Outdoor Play Activities in Pre-Primary School Children.
17. Have, M., 2014. "FYSISK AKTIVITETS INDFLYDELSE PÅ BØRNS KOGNITIVE EVNER" i PM Aktive børn hurtigst til at lære matematik, Svendborgprojektet.
18. Anelli F, Lugli L, Baroni G, Borghi AM and Nicoletti R (2014) Walking boosts your performance in making additions and subtractions. Front. Psychol. 5:1459
19. Pedersen BK, Andersen LB, Bugge A, Nielsen G, Overgaard K, Roos E, von Seelen J. Fysisk aktivitet – læring, trivsel og sundhed i folkeskolen. København: Vidensråd for Forebyggelse, 2016: 1-124.

Målgruppen på Klostermarken skole, er defineret ved "dagbehandlingselever", hvilke vil sige massiv støtte. Derfor er tilrettelæggelsen og samspillet mellem de fagfaglige timer og den understøttende undervisning konstant – forstået på den måde, at hvis eleven ikke formår at være i klassen eller på anden vis ikke ser sig i stand til at deltage i undervisningen, så understøtter det pædagogiske personale. Herunder er der lagt gruppeforløb ind ved vores psykologer, som skal være med til at arbejde med den enkelte og derved understøtte det pædagogiske arbejde.

Skoledagen reduceres ikke på Klostermarken skole.

Vores SFO er en del af skolens integreret behandlingsarbejde.

Mvh. Jens L.

Skoleleder Klostermarken skole.

Anvendelse af den understøttende undervisning

På Rosenkilde Skole har vi tilrettelagt undervisningen på en sådan måde, at der er samspil mellem de fagfaglige timer og den understøttende undervisning ved, at der er mindst to medarbejdere i alle klasser i alle timer.

Vores elever har et stort behov for støtte i al undervisning, derfor er tilrettelæggelsen og førnævnte samspil mellem de fagfaglige timer og den understøttende undervisning konstant – forstået på den måde, at hvis eleven ikke formår at være i klassen eller på anden vis ikke ser sig i stand til at deltage i undervisningen (i fx klasse- eller uderummet), så er der personale som understøtter eleverne til at kunne være i en individuel og tilpasset undervisningsramme.

Vi reducerer skoledagens længde med to lektioner ugentligt på alle klassetrin, ved at anvende bestemmelserne § 16 b, d og e.

I alle klasser sker der derfor en afkortning af skoledagen, der udløser et tilsvarende personaleforbrug i undervisningen.

Afkortningen af skoledagen giver mulighed for yderligere voksen støtte og differentiering i alle klasserne ved hjælp af ekstra personale (ofte tre personaler), som gør det muligt at have 1-1 samtaler med den enkelte elev ugentligt. Det er samtaler med eleverne hvor der sammen med den enkelte elev arbejdes med mål og mestringsstrategier dette med et fagligt og trivselsfremmende sigte.

Vi benytter bl.a. CHIME-modellen ved 1:1-samtaler, som bl.a. beskrives i elevplaner, og som gennemsyrrer vores daglige arbejde med at tilpasse de pædagogiske rammer og undervisningstilgange i bestræbelserne på, at eleven skal opnå følelsen af at lykkes i livet og i skolen.

Formålet med 1-1 samtalerne og fokus på elevernes indefra-perspektiv er, at eleverne er med til at sætte deres egne udviklingsmål - både læringsmæssige, faglige, sociale og trivselsmæssige. Dette medvirker til, at eleverne oplever en anden motivation ved inddragelse af egne mål og de tager et stort medansvar for deres egen udvikling og mål.

Den sociale læring udspringer af folkeskolelovens formålsparagraf §1 omhandlende fremmelse af den enkelte elevs alsidige udvikling. Med udgangspunkt i den enkelte elevs særlige måde at tilegne sig læring på har vi på Rosenkilde skole udarbejdet en fagbeskrivelse (med der tilhørende trinmål for faget), hvor den sociale læring har følgende til formål:

At eleven forstår sig selv som et individ og som en del af et fællesskab.

At eleven opnår forståelse for egne ressourcer og udfordringer.

At fremme elevernes evne til at bruge tillærte sociale færdigheder personligt og i samspil med andre.

At eleven motiveres til at udarbejde individuelle og fælles strategier.

At eleven bliver opmærksom på, hvordan andre mennesker generelt forventer, at man agerer i forskellige sociale sammenhænge.

Rosenkilde Skole ser således den understøttende undervisning som en tænkning, der gennemsyrrer og er en integreret del af skoledagen. §16 e, stk. 1 – der gør det muligt at afvige reglerne om en mindstevarighed af undervisningstiden på alle klassetrin, er årligt på som godkendelsespunkt til skolebestyrelsesmøderne.

Slagelse Heldagsskole, Rosenkildevej 88D 4200 Slagelse
Telefon: 58869005 slagelseheldagsskole@slagelse.dk

Understøttende undervisning

Eleverne på Heldagsskolen er kendetegnet ved at de har særlige behov fagligt såvel som socialt. Af denne årsag er der i undervisningssammenhæng altid minimum to personer på en klasse, en til at varetage undervisningen og en til at støtte op om elever, som enten har brug for ekstra fagfaglig støtte, sociale- og personlige udfordringer eller af andre årsager ikke ser sig i stand til at deltage i undervisningen.

Skoledagen er for indeværende ikke reduceret og eleverne modtager et lektionsantal som lever op til det vejledende timetal. Det vil sige, at der i klasseskemaerne er skemalagt med 2-3 UU timer, som bruges til socialpædagogiske aktiviteter.

Storebæltskolen

Samspillet mellem de fagfaglige timer og den understøttende undervisning

På Storebæltskolen har vi planlagt at tilrettelægge samspillet mellem de fagfaglige timer og den understøttende undervisning ved, at der er mindst to medarbejdere i alle klasser i alle timer. Vi reducerer skoledagens længde meget begrænset ved at anvende bestemmelserne § 16 b, d og e. Da vi er organiseret som et helhedstilbud, deltager lærerne også i SFO-delen.